

Antykorupcja

<https://www.antykorupcja.gov.pl/ak/archiwum-mswia/poradnik-antykorupcyjny/co-to-jest-korupcja/63,Co-to-jest-korupcja.html>
2021-01-16, 16:02

[Co to jest korupcja?](#)

[Funkcjonariusz publiczny](#)

[Łapownictwo](#)

[Korzyść majątkowa lub osobista](#)

[Płatna protekcja](#)

[Nadużycie władzy publicznej](#)

[Inne formy korupcji](#)

Co to jest korupcja

Powszechnie mówimy, że to łapówkarstwo, czyli przekupstwo. W rzeczywistości jest to bardziej złożony proceder. Może być to zawłaszczenie majątku publicznego, na przykład powieszenie na ścianie prywatnego domu drogiego obrazu z publicznego muzeum. Albo jeżdżenie służbowym samochodem na prywatne wakacje.

Lekarz, który każe sobie zapłacić za przyjęcie pacjenta do szpitala. Urzędnik, który czeka na prezent w zamian za szybsze rozpatrzenie sprawy. Kierowca starego samochodu, który proponuje w stacji diagnostycznej, że dodatkowo zapłaci za pozytywny przegląd samochodu, choć ten jest niesprawny. Poseł, który domaga się zmiany przepisów ustawy, tak by były one korzystne dla firmy, w której jest pracownikiem, albo członkiem rady nadzorczej. Dyrektor przedsiębiorstwa, który zatrudnia swoich krewniaków poza przyjętymi procedurami (uprawia nepotyzm). Albo poseł, który "wstawia" się (czyli uprawia kumoterstwo) za swoimi przyjaciółmi. Ktoś może chcieć uzyskać dodatkową korzyść z tego powodu, iż bank udzieli nam kredytu na wyjątkowych warunkach, albo prezes spółdzielni mieszkaniowej spowoduje, że kupimy mieszkanie na preferencyjnych warunkach. Nasza firma może starać się o dotację, zamówienie publiczne, czy komercyjne, żeby je zdobyć staramy się nieformalnie dotrzeć do informacji jakie oferty złożyli inni oferenci, żeby dać lepsze warunki - korupcja występuje więc także w sferze życia gospodarczego.

Zawsze wtedy gdy ktoś wykorzystuje swoją funkcję lub pozycję by zaspokoić czyjeś oczekiwania, a w zamian za to otrzymuje jakieś nienależne korzyści, mamy do czynienia z korupcją. W szczególności dotyczy to funkcjonariuszy publicznych i osób zawiadujących środkami publicznymi.

Najczęściej spotykane działania o charakterze korupcyjnym:

- przekupstwo (łapownictwo),
- wykorzystywanie środków budżetowych i majątku publicznego do celów prywatnych lub osobistych korzyści,
- płatna protekcja,
- handel wpływami, np. poparcie w wyborach lub finansowanie partii politycznej w zamian za zdobycie wpływów,
- nieprawidłowości dot. zamówień publicznych, kontraktów, koncesji czy decyzji sądów,
- uchylanie się przed obowiązkiem cełnym, podatkowym itp.,
- świadome, niezgodne z prawem dysponowanie środkami z budżetu państwa i majątkiem, który jest dobrem publicznym,
- faworyzowanie,
- nepotyzm, kumoterstwo.

Korupcja ma miejsce wówczas gdy ktoś chce osiągnąć dla siebie jakiś cel i obiecuje, proponuje lub wręcza korzyść majątkową, osobistą lub inną osobie, która piastuje funkcje publiczne lub gospodarcze po to by cel ten uzyskać.

Nie jest ważne czy proceder ten odbywa się osobiście, czy z pomocą pośredników.

Funkcjonariusz publiczny

Funkcjonariuszami publicznymi w tym znaczeniu są : Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, poseł, senator, radny, sędzia, ławnik, prokurator, notariusz, komornik, kurator sądowy, osoba orzekająca w sprawach o wykroczenia lub w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, urzędnik, pracownik organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, osoba zajmująca kierownicze stanowisko instytucji państwowej (np. dyrektor szkoły, domu pomocy społecznej), funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej, zawodowy żołnierz, prezes spółdzielni mieszkaniowej, dyrektor przedsiębiorstwa państwowego, lekarz w publicznym ośrodku zdrowia, diagnosta samochodowy itp. Część z profesji i funkcji wymienionych w ramce została określona w art. 115 § 13 i § 19 Kodeksu Karnego. W przypadku innych (prezesa spółdzielni mieszkaniowej, diagnostyka samochodowego itp.) wypowiedział się Sąd Najwyższy. Uznał, że co prawda osoby te nie sprawują funkcji publicznej, jednak ich decyzje mają wpływ na sposób dysponowania publicznymi pieniędzmi.

Łapownictwo

Najczęściej spotykaną formą korupcji jest łapownictwo. W prawie karnym spotyka się dwie jego odmiany: bierną (czyli ci, którzy otrzymują) i czynną (czyli ci, którzy proponują).

Art. 228 § 1 Kodeksu Karnego określa łapownictwo bierne, potocznie określane jako sprzedajność. Na mocy tego artykułu można skazać funkcjonariusza publicznego, który łapówkę przyjmuje. Przystępstwem z Art. 228 § 1 KK jest na przykład żądanie łapówki przez policjanta wydziału ruchu

drogowego, ale także uzależnianie sposobu leczenia pacjenta przez lekarza od gratyfikacji.

Art. 229 Kodeksu Karnego określa przekupstwo

Kto udziela lub obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji, podlega karze...

W ten sposób określono przestępstwo łapownictwa czynnego, potocznie nazywane przekupstwem. Może je popełnić każdy, kto wręcza (daje), bądź obiecuje wręczyć łapówkę w zamian za załatwienie interesującej jej sprawy w urzędzie czy instytucji.

Korzyść majątkowa lub osobista

Korzyść majątkową stanowią rzeczy, świadczenia, prawa majątkowe (np. darowizna, zwolnienie z długu, zawarcie korzystnej umowy, wygranie przetargu). Są to dobra, których wartość można wyrazić w pieniądzu. Może więc nią być umowa np. pożyczka udzielona na korzystnych warunkach. (Art. 115 § 4 Kodeksu Karnego).

Tak więc osoba sprzedajna przyjmuje jakiś przedmiot, dokument, gratyfikację. Albo oczekuje na drogocenny prezent. Może też zażądać takiej korzyści. Daje do zrozumienia, że osoba zajmie się naszą sprawą (lub jej zaniecha - jeśli spełnimy jej żądanie). Za każdym razem zobowiązana jest - ze względu na swoją funkcję publiczną lub stanowisko świadczyć tę czynność bezpłatnie.

Korzyść osobista - to taka, która nie ma charakteru materialnego. Może nią być awans, albo ograniczenie obowiązków zawodowych, odznaczenie państwowe lub branżowe, albo przyjęcie na praktykę, na staż, wysłanie na zagraniczne stypendium. To taka korzyść, która zaspokaja niematerialne potrzeby.

Przyjęcie obietnicy, albo samych korzyści może dotyczyć osoby sprzedajnej, albo każdej innej - przez nią wskazanej. Jeśli więc otrzymamy coś (mieszkanie, pracę, staż) co wynika z "umowy korupcyjnej" nie powinniśmy z tego korzystać, bowiem sami jesteśmy wówczas uwikłani w sytuację korupcyjną.

Obietnica korzyści majątkowej lub osobistej polega na tym, że osoba obdarowywana oczekuje na tę korzyść. Przyjęła propozycję, zaakceptowała ją i czeka na realizację.

Płatna protekcja

Kiedy uprzejmość i protekcja staje się przestępstwem?

Sprawcą płatnej protekcji jest każdy, "kto powołując się na wpływy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub w zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi albo wywołującymi przekonanie innej osoby lub utwierdzającej ją w przekonaniu o istnieniu takich wpływów, podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę" (art. 230 KK) . Tego typu "usługi" może świadczyć np. instruktor przygotowujący do egzaminu na prawo jazdy, gdy zapewni, że może nam pomóc zdać egzamin, pod warunkiem, że zostanie za to dodatkowo wynagrodzony. Porozmawia wówczas z egzaminatorem. Ktoś może nam obiecać, iż na pewno nasze dziecko dostanie się do wymarzonej szkoły, jeśli skorzystamy z jego znajomości, albo, że nie będziemy musieli czekać na decyzję 30 dni, tylko dostaniemy ją za tydzień ..... ale "to kosztuje". Płatna protekcja polega więc na tym, że ktoś chce być opłacony w zamian za swoje wstawiennictwo.

Podobnie jak w przypadku przekupstwa istnieje pojęcie czynnej płatnej protekcji (art. 230 a KK). To przestępstwo popełniają ci, którzy szukają u innych protekcji i ofiarowują za nią korzyści. Jeśli więc ktoś szuka pośrednika, by w ten sposób szybciej załatwić jakąś sprawę i ofiarowuje lub obiecuje za to pośrednictwo określone korzyści popełnia przestępstwo z tego paragrafu.

Nadużycie władzy publicznej

Na czym polega nadużywanie władzy publicznej?

Prawo precyzuje jeszcze jedno korupcyjne zachowanie funkcjonariuszy publicznych. Nadużywanie przez nich władzy (art. 231). Funkcjonariusz może przekroczyć swoje uprawnienia (np. wydać zgodę na prowadzenie działalności gospodarczej, choć nie ma do tego uprawnień) albo nie dopełnić obowiązku (np. funkcjonariusz Urzędu Celnego, w zamian za gratyfikację finansową, nie sprawdzi wartości towaru podlegającego ocłeniu). Władzy może nadużywać określona osoba, lub całe grono, na przykład samorząd lokalny może zdecydować o oddaniu atrakcyjnego gruntu w nieodpłatne użytkowanie wieczyste, gdy grunt taki można było atrakcyjnie sprzedać i uzyskać środki dla budżetu miasta.

Gdzie przebiega granica pomiędzy kampanią wyborczą a przekupstwem?

Prawo wymienia jeszcze jedno, szczególne, przestępstwo. To korupcja wyborcza (art. 250a KK). Szczegółność tego procederu polega na tym, że to funkcjonariusz publiczny oferuje korzyści w zamian za poparcie dla siebie, a "zwykły człowiek" z tych korzyści korzysta. Mogą to być przeróżne sytuacje. Od najbardziej prymitywnych: zdobywania przychylności wyborców dzięki suto zastawionym stołom, aż to szczególnych obietnic pracy, awansu, załatwienia sprawy. Osoba, która oddaje głos wyborczy "przehandlowuje" swoje poparcie w zamian za określone korzyści.

Inne formy korupcji

Na czym polega korupcja gospodarcza?

Tak, jak osoby sprawujące funkcje publiczne mogą działać niezgodnie z prawem, tak samo mogą postępować różni ludzie związani z prywatnym sektorem. Pracownik firmy ubezpieczeniowej w zamiar za otrzymaną korzyść może fałszywie napisać protokół szkód powypadkowych. Trzech dyrektorów firm prywatnych może się umówić między sobą jakie składają oferty w jednym przetargu i która z tych firm wygrywa. Wszędzie tam, gdzie ktoś działa poza prawem, wykorzystując

swoją pozycję i przyjmując albo ofiarowując korzyści, mamy do czynienia z korupcją.

Czy możliwe jest nadużywanie zaufania w sferze gospodarczej?

Tak, mówi o tym art. 296a KK Piętnuje on tych, którzy: "pełniąc funkcję kierowniczą w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność gospodarczą lub mając, z racji zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji, istotny wpływ na podejmowanie decyzji związanych z działalnością takiej jednostki, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za zachowanie mogące wyrządzić tej jednostce szkodę majątkową albo za czyn nieuczciwej konkurencji lub za niedopuszczalną czynność preferencyjną na rzecz nabywcy lub odbiorcy towaru, usługi lub świadczenia, podlega karze....

Co to znaczy? Szef firmy, księgowy posiada dane o swoim przedsiębiorstwie, jego kondycji, udziale w rynku, zamierzeniach eksportowych, czy importowych. Może je sprzedać, może po to by osiągnąć własne korzyści, podejmować złe decyzje dla firmy. Może na przykład podpisać umowę z dostawcą, choć nie była to najkorzystniejsza propozycja. Może też budować nową siedzibę spółki nie tam gdzie było to najkorzystniejsze, lecz tam gdzie zarządza ktoś z nim zaprzyjaźniony, albo dlatego, że dostał intratną propozycję doradczą w samorządzie lokalnym. Nie najlepszego kontrahenta może też wybrać dyrektor szkoły, przedszkola, domu pomocy socjalnej, czy adwokat lub radca prawny. Wszędzie tam, gdzie o decyzjach gospodarczych nie decyduje najlepsze rozwiązanie, a poza ekonomiczne względy i uwikłane są w to prywatne korzyści mówimy o korupcji w sferze gospodarczej.

Na czym polega korupcja sportowa?

Zgodnie z Art. 296b przestępstwem jest sprzedajność, jak i przekupstwo w sporcie. W procederze bierze udział płacący, jak i sportowiec, czy sędzia. "Kto, organizując profesjonalne zawody sportowe lub w nich uczestnicząc, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik tych zawodów, podlega karze..."